

BOUWEN VOOR DE **EEUWIGHEID**

Lessenpakket

Illustratie kafb: © Günther Binding, 'Medieval Building Techniques' - picture 140, Chartres: Notre-Dame Cathedral, window in het north-eastern ambulatory, 'Histoire de Charlemagne'

Beste leerkracht,

Jouw klasbezoek aan de museumopstelling 'Bouwen voor de eeuwigheid' in het Abdijmuseum wordt leerrijk én plezierig! Een van de hoogtepunten? Een grote maquette van de abdij in LEGO blokjes, gemaakt door Amazings.

Een gids leert jullie alles over de bouw van de gigantische middeleeuwse abdij die in Koksijde stond. We gaan op zoek naar de sporen van de bouwabten en de vele ambachtslui. De abdijsamenleving van Ten Duinen had duidelijk een doel: 'bouwen voor de eeuwigheid'! Al snel zal blijken dat het middeleeuwse bouwbedrijf eigenlijk dicht aanleunt bij het hedendaagse.

Ook kunst staat op het programma. De miniatuurmaquette van Rob Buelens toont hoe vele mensen samen hun dromen waarmaken.

In de lesmap staat een kort theoretisch overzicht van de museumopstelling 'Bouwen voor de eeuwigheid', aangevuld met verwerkingsopdrachten om voor en na jullie bezoek aan het museum uit te voeren in de klas.

De opdrachten worden onderverdeeld per moeilijkheidsgraad. De opdeling bestaat uit de 1ste, 2de en 3de graad. Je kunt alle opdrachten gebruiken of er enkele uitkiezen volgens het niveau van je klas.

Met vriendelijke groet,
Het Abdijmuseum Ten Duinen en het Westhoek Academie-team

Samen gaan we op zoek naar de bouwgeschiedenis van de Duinenabdij! De bronnen die we daartoe hebben zijn de resterende sporen van de bouwambten en de vele ambachtslui. Door hun betrokkenheid en hun geloof hebben ze de voorbije eeuwen bergen verzet. Daarbij stelden ze zich vaak aan enorme risico's bloot. Hoewel hun verhaal voor grote delen verborgen blijft in de mist van de geschiedenis, is één ding wel duidelijk. De abdijsamenleving van Ten Duinen had een doel: 'bouwen voor de eeuwigheid'!

Na jullie bezoek zal je versteld staan van hoe dicht het middeleeuwse bouwbedrijf bij het hedendaagse aanleunt. In de maquette van Rob Buelens zie je hoe minuscule mannetjes aan vindingrijke constructies werken. Vanuit een ander perspectief kijk je naar 'mensen' die met eenzelfde gedrevenheid dezelfde dromen en doelstellingen najagen.

Tot binnenkort in het museum!

Vorbereitung

Binnenkort kom je met je klas op bezoek in het Abdijmuseum Ten Duinen. Samen met een gids kunnen jullie de opstelling **'Bouwen voor de eeuwigheid'** bewonderen.

De volgende opdrachtjes kan je voor het bezoek in de klas doen om de leerlingen voor te bereiden op de gidsbeurt.

1 Memoryspel

Maak kennis met het Abdijmuseum aan de hand van een memoryspel. Je vindt de memorykaartjes terug in bijlage 1. Print de kaartjes af op stevige papier en knip ze uit. Je kunt het spelletje klassikaal spelen of in groepjes. Bespreek achteraf klassikaal de betekenis van de kaartjes.

 De abdij Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Duinen is ontstaan vanuit de kluizenaarscel van Ligerius. Hij vestigde zich in de duinen in 1107. Zijn volgelingen zetten in 1128 zijn werk voort als benedictijnerabdij. De gemeenschap kende al snel een enorme bloei en sloot zich 10 jaar later aan bij de cisterciënzers.

De orde van Cîteaux verspreidde zich over gans Europa. De Duinenabdij verwierf heel wat bezittingen, zoals land. Van Duinkerke tot aan de monding van de Schelde werden grote hoevedomeinen opgericht met reusachtige schuren. Omstreeks 1300, een hoogtepunt, bezaten de monniken 10.000 ha.

Voor een gemeenschap van 350 geestelijken is een grote abdij nodig. Abt Elias van Koksijde (1189-1203) vatte de abdij aan waarvan we de ruïnes zien. De bouw duurde bijna een eeuw.

In de late 16de eeuw werd de abdij vernield en te koop gezet voor afbraak. Op het einde van die eeuw betrokken de monniken hun hoeve Ten Bogaerde. Ten slotte trokken zij zich terug in een nieuwe abdij in Brugge. Heel wat stenen en materialen van de oude abdij werden gebruikt om huizen en andere gebouwen mee te bouwen. Tenslotte zijn de puinen van Ten Duinen verdwenen onder het zand. Tot deze jaren later terug deels zijn opgegraven en nu terug te bezichtigen zijn.

2 Ja of nee?

Zijn de leerlingen al vaak op bezoek geweest naar een museum of is het hun eerste keer? Het kan nooit kwaad om op een speelse manier de huisregels van een museum te herhalen. Dit doe je aan de hand van een stellingen spel.

Materiaal: rode en groene balpen, kaartjes of tape.

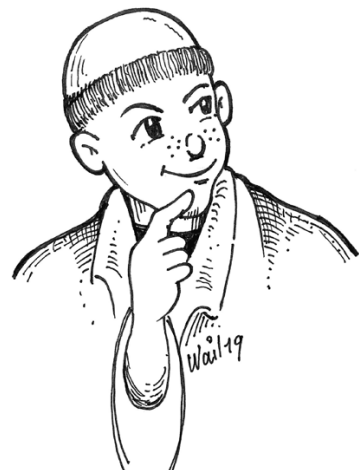
Opdracht: Lees onderstaande stellingen luidop. De leerlingen kiezen of deze stelling juist is of fout. Als het juist is, steken ze een groene balpen of een kaartje in de lucht. Je kan ook de klas verdelen in een juiste en een foute kant. Dan moeten de leerlingen verlopen naar de correcte kant van de klas. Bespreek kort de stellingen met de leerlingen.

Stellingen:

- In het museum is het de bedoeling dat je alles aanraakt, vooral wanneer je net een chocoladekoek hebt gegeten.
- In het museum is de gids de baas, wij luisteren naar wat hij vertelt.
- In het museum mag je geen enkele vraag stellen.
- In het museum mag er niet gelopen worden.
- In het museum is het leuk om een babbeltje te doen met mijn vrienden.
- We komen naar het museum om iets bij te leren.
- We moeten onze hand niet opsteken, gewoon onze vraag roepen.

3 Zijn er nog vragen?

Laat de leerlingen vóór hun bezoek al eens nadenken over een aantal vragen die ze willen stellen aan de gids over de opstelling 'Bouwen voor de eeuwigheid' of over het Abdijmuseum Ten Duinen in het algemeen. Laat hen dit op een briefje schrijven. Verzamel de briefjes of laat de leerlingen die zelf bijhouden om persoonlijk te stellen aan de gids.

Naverwerking

Onlangs zijn jullie met de klas op bezoek geweest naar het Abdijmuseum Ten Duinen. Daar hebben jullie samen met een gids de opstelling **'Bouwen voor de eeuwigheid'** bezocht. Hopelijk hebben jullie al veel bijgeleerd tijdens de gidsbeurt en vonden jullie het een aangenaam bezoek. Om de info die in het museum is gegeven nog wat beter vast te zetten bij de leerlingen, vind je hieronder een aantal naverwerkingsopdrachten om in de klas uit te voeren.

Maak zelf je keuze uit de opdrachten, aangepast aan het niveau van de klas en de tijd die je wil uittrekken voor de naverwerking. Alvast veel plezier!

1 De werf

 De plaats waar arbeiders bezig zijn met iets te bouwen, noemen we een werf. Bij de opbouw van de abdij was dit hier een hele grote werf. Iedereen had een andere taak, maar ze werkten allemaal samen. Alle materialen en werktuigen waren ook aanwezig op de werf. Wist je dat ze in de middeleeuwen zonder hijswerktuigen stenen optilden die wel tot 40 kg wogen?

Opdracht 1: Dramaopdracht

1. Verdeel de klas in 4 groepjes. Laat ze in groepjes alles opschrijven wat ze zich kunnen herinneren over de werf van het Abdijmuseum. Wie was daar allemaal op aanwezig? Hoeveel kilo moesten ze ook alweer opheffen?
2. Na hun brainstorm krijgen ze een kaartje met daarop een situatie. Bv. jullie groepje was bezig met het bouwen van het dak, maar opeens komt er een enorme storm voorbij. Wat gaan jullie doen?
3. De leerlingen bedenken een toneelstukje waarin ze moeten proberen om de situatie duidelijk te maken aan de andere groepjes zonder te praten. Ze moeten zoals een mime-speler de situatie gaan naspelen.
4. Bespreek na elke voorstelling het stuk met de leerlingen.

Opdracht 2: Kleurplaat

1. In bijlage 2 vind je verschillende kleurplaten die een middeleeuwse werf mooi afbeelden.
2. Print deze kleurplaten uit en laat de leerlingen die inkleuren. Eventueel kan je ervoor kiezen om hun enkel met de kleuren blauw, rood en beige te laten werken of drie andere kleuren. Door deze beperking op te leggen kan de creativiteit gestimuleerd worden.

2 Impact op het landschap

 De ontginning van de bouwmaterialen en het transport ervan voor de bouw van een groot complex als de Duinenabdij heeft op het milieu een grote impact gehad.

De bouwmaterialen als natuursteen en hout werden aangevoerd. De natuursteen werd in steengroeven ontgonnen en naar de bouwwerf gebracht. Dat was ook zo voor houten bouwmaterialen. In de 13de eeuw exploiteerde Ten Duinen een bos in de Ardennen. Het hout bereikte via de Maas Vlaanderen. Na de verwerving van bos in Vleteren legden ze voor het transport waterwegen aan van Veurne tot bij het Abdijdomein of werden bestaande waterlopen uitgediept.

Voor de productie van baksteen gebruikte de abdij klei uit de regio en turf als brandstof. De turf ontgonnen ze uit de verworven moergebieden, de Moeren bij Veurne en later ook het Oostkwartier (Zeeland).

Opdracht 1: Hoe zag het landschap eruit?

1. In bijlage 3 vind je een prent van een monnik die door een verrekijker kijkt. Laat de kinderen tekenen in de verrekijker hoe zij denken dat het landschap rond de abdij er heeft uitgezien.

Opdracht 2: Babelbox

1. Het milieu en het klimaat zijn vandaag razend actueel. Reden te meer om ook de leerlingen hier eens over te laten nadenken.

2. Bekijk het filmpje: <https://www.ketnet.be/karrewiet/5-mei-2017-vraag-van-de-week>. Laat daarna de leerlingen in groepjes nadenken over wat zij doen voor het milieu. Laat de leerlingen ook tijdens de speeltijden als reporters bij de leraren en de directie vragen wat zij doen of wat de school doet voor het milieu.

3. Daarna laat je hen daar in groepjes een filmpje over maken op een tablet die je dan makkelijk kan afspelen in de klas. Zo kan er een klasgesprek ontstaan.

3 Materialen

 De Duinenabdij: een pionier in baksteengebruik op zo'n grote schaal, aangevuld met een scala aan andere materialen.

De Duinenabdij is een van de grootste baksteencomplexen van middeleeuws Vlaanderen. Bij de bouw ervan werd ook natuursteen gebruikt. De soorten natuursteen waren van diverse aard, met uiteenlopende eigenschappen (hard, zacht), verschillend van uitzicht en van verschillende plaatsen afkomstig.

Het dak werd geschraagd door massief hout en was bedekt met gebakken daktegels en leistenen. De hoeveelheden daartoe, zoals ook het aantal vloertegels in de abdij, waren indrukwekkend. Een groot deel was versierd met figuratieve en geometrische motieven.

Minder voor de hand liggende gebruikte materialen waren kalk voor mortel en ijzeren nagels of krammen als bevestigingsmiddel. Lood en glas werden verwerkt in glas-in-lood-ramen. En dan waren er nog verfstoffen en andere opsmuk.

Opdracht 1: Geometrie

1. In bijlage 4 vind je een aantal geometrische figuren. Geef elke leerling zo'n blad.
2. De leerlingen moeten telkens dezelfde vormen in hetzelfde kleur inkleuren.
3. Daarna knippen ze alle vormen uit en moeten ze hiermee een vierkante vloertegel uit de abdij zien te vormen. Ze kunnen deze vormen op een blad kleven als je de tegel wil behouden.

Opdracht 2: Kleitegels

1. Elke leerling krijgt een stukje klei. Ze rollen dit uit tot ze een mooie vierkante tegel bekomen. Hiervoor hebben ze een bot mesje nodig om de randjes mooi recht te maken.
2. De leerlingen maken met hetzelfde botte mesje een patroon in hun tegel, bestaande uit geometrische figuren. Je kan als leerkracht kiezen om de figuren op te leggen of hun zelf te laten kiezen.
3. De tegels worden afgebakken en nadien kunnen ze de tegels beschilderen. Als je dit vernist, kunnen de tegels dienen als onderzetter voor hun drankbeker in de klas of thuis.

3 Materialen

Opdracht 3: Glas-in-lood-ramen

1. De leerlingen krijgen allemaal een lamineerhoesje en wat gekleurde zijde- of crêpepapier. Hiermee maken ze een patroon tussen beide zijden van het lamineerhoesje. Let op: er mag geen papier aan de zijkanten uithangen.
2. Eenmaal hun tekening ligt zoals ze wensen, steek je het hoesje door de lamineer- machine.
3. Je kan ervoor kiezen om de tekening uit te knippen in de vorm van een raam met een spitse of ronde boog. Hang daarna de raampjes aan het raam. Het buitenlicht zal ervoor zorgen dat het licht doorheen het papier komt en dat het precies op glas- in-lood-ramen lijkt.

Opdracht 4: Pimp de klas

1. Je kan nog een stapje verder gaan met de glas-in-lood-ramen en de effectieve ramen van de klas beschilderen met raamverf.
2. Laat de leerlingen in groepjes nadenken over een mooie tekening of ontwerp. Dit zetten ze eerst op papier. Belangrijk is dat de tekening helemaal opgebouwd is uit geometrische vormen.
3. De lijnen van de tekening gaan ze nu op het raam aanbrengen met schildertape. Rondom hun tekening komt ook een kader uit tape.
4. Met de raamverf schilderen ze de vlakken tussen de tape in. Wanneer dit droog is, trekken ze de tape eraf en lijkt het precies of er een moderne versie van glas-in-lood-ramen in de klas is.

4

Anonieme arbeider

De abdijkroniek heeft vooral aandacht voor de grote bouwambten. Opvallend onder de weldoeners is een meester Eustacius, fabricator van de nieuwe kerk.

De inbreng van de kleine man is moeilijker te achterhalen. We kennen de namen niet van de arbeiders die het grote abdijcomplex bouwden. Onder de lekenbroeders waren er houtbewerkers of schrijnwerkers, smeden, steenbewerkers, steenbakkers, -leggers of -handelaars, wiel- of wagenmakers. Op afgewerkte producten zetten de steenkappers een merkteken, een soort van handmerk. Dit is doorgaans onzichtbaar in afgewerkte gebouwen, maar op de losse stukken in het museum is het duidelijk te zien.

Opdracht 1: Woordzoeker

1. In bijlage 5 vind je een woordzoeker waarin allemaal woorden rond 'bouwen' staan. Laat de leerlingen de woordjes zoeken.
2. Laat hen achteraf in groepjes op de computer de verschillende beroepen opzoeken, wat hun functie precies was. Ze kunnen eventueel een PowerPointpresentatie maken bestaande uit 3 slides: uitleg over de functie, voorbeelden van de producten, beroep dat er vandaag op lijkt.

Opdracht 2: Gedicht

1. In bijlage 6 vind je een gedicht over bouwen. Lees dit klassikaal voor. Laat de leerlingen zelf een zintuigengedicht schrijven over een van de beroepen en de bijhorende producten die ze maken.
2. Ze beantwoorden onderstaande vragen en met de antwoorden maken ze hun gedicht:
  - Als je het kon zien, hoe zou het er dan uitzien?
  - Als je het kon ruiken, hoe zou het dan ruiken?
  - Als je het kon proeven, hoe zou het dan smaken?
  - Als je het kon aanraken, hoe zou het dan voelen?
  - Als je het kon horen, hoe zou het dan klinken?
3. Je kan hen ook een kerk laten tekenen (enkel de contouren) en hun gedicht op die lijntjes laten schrijven. In bijlage 6 zijn er twee voorbeelden van beeldpoëzie.

5 Transport

 Hoe geraakten de kolossale bouwelementen op de bouwwerf van Ten Duinen? Op een of andere manier is het antwoord steeds: met brute man- en dierkracht.

Ook al werd veel over water aangeleverd, de materialen moesten nog op de bouwwerf zelf geraken. Dat gebeurde met eenvoudige sleep- en draagtoestellen, zoals kruiwagens, berries, draagbomen of karren, getrokken door mensen of lastdieren.

In de late middeleeuwen transporteerden kooplieden hun goederen vooral over de zee en via de binnenwateren. Schepen konden grote ladingen vervoeren, langere afstanden afleggen en 's nachts doorvaren.

Opdracht 1: Volg de lijn

1. In bijlage 7 vind je een kort spelletje om de juiste waterweg te vinden naar de abdij.

Opdracht 2: Les très riches heures du duc de Berry

1. In bijlage 8 vind je alle miniaturen uit het middeleeuws boek 'Les très riches heures du duc de Berry'. Ook op deze miniaturen staan er tal van werktuigen en lastdieren afgebeeld. Bron: [wikipedia](https://nl.wikipedia.org/wiki/Les_très_riches_heures_du_duc_de_Berry).

2. Elke miniatuur hoort bij een bepaalde maand. Laat de leerlingen eerst de miniaturen in de juiste orde plaatsen.

3. Laat ze daarna de werktuigen en de lastdieren zoeken op de miniaturen.

4. De leerlingen kunnen een kalender maken in de stijl van de miniaturen met voor elke maand een tekening die iets te maken heeft met deze maand.

6 Prestige en herinnering

Diverse abten lieten zichtbare sporen na op de werken die zij lieten uitvoeren. De vorm varieert: een wapenschild, embleem, initialen,... Op die manier bleven zijzelf, samen met hun realisaties, in de herinnering van de gemeenschap.

Opdracht 1: Wapenschild

1. Ontwerp met de klas een wapenschild. Toon hen enkele voorbeelden van bestaande wapenschilden en laat hen brainstormen over de zaken die typerend zijn voor de klas.
2. De uitwerking van zo'n wapenschild kan op papier zijn, maar kan je ook laten schilderen op isolatieschuim of hout. Kortom, maak het groot genoeg zodanig dat het zeker opvalt in de klas.
3. Je kan ook de leerlingen het wapenschild laten natekenen op krimppapier. Dit steek je in de oven en achteraf hang je er een veiligheidspin aan. Zo kunnen ze het wapenschild bij belangrijke gebeurtenissen dragen op hun kledij.

Opdracht 2: Hedendaagse 'wapenschilden'

1. Ook vandaag willen architecten, burgemeesters,... ook dat de mensen weten wie de opdracht heeft gegeven voor welke gebouwen.
2. Laat de leerlingen in hun omgeving op zoek gaan naar deze moderne 'wapenschilden'. Borden van architecten of stenen met daarop de namen van de aanwezigen bij de eerstesteenlegging bijvoorbeeld.

7 Opbouw en montage

☞ Eens de steenhouwers de natuurstenen afgewerkt hadden, werden ze op de voorziene locatie gemonteerd. Stukken van ongeveer 40 kg kon één persoon naar boven dragen. Voor de zwaardere elementen waren hulpwerktuigen nodig. Met behulp van bouwkransen hesen de bouwlieden de natuurstenen op. Daartoe maakten ze op de Duinenabdij onder andere gebruik van de wolf, een ijzeren hijswerktuig.

Opdracht 1: Maak je eigen hijswerktuig

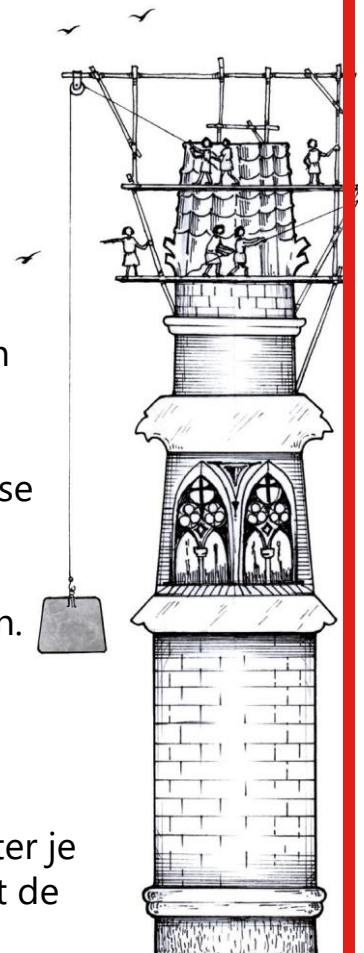
1. Verzamel met de klas allerlei soorten recyclagemateriaal zoals touw, bekertjes, stokjes,... Daarnaast heb je ook nog wat tape of lijm nodig.
2. Geef aan elk groepje een object dat ze moeten verplaatsen. Best niet te zwaar.
3. Laat de groepjes nadenken over een hijswerktuig, bestaande uit de materialen die ze hebben gekregen, om het object mee te kunnen opheffen zonder dat ze het zelf moeten ondersteunen. Toon hen een aantal afbeeldingen van de werken van de kunstenaar Rob Buelens ter inspiratie. [Website: https://www.robbuelens.be/](https://www.robbuelens.be/)

Opdracht 2: Plaats de stenen correct in de muur

1. In bijlage 9 vind je een puzzelspelletje. De muur die je ziet, moet nog verder opgebouwd worden. De leerlingen moeten de stenen op de juiste plaatsen leggen om de muur verder te metselen.

Opdracht 3: Soundscape

1. Het bouwen van een abdij gebeurt natuurlijk niet in stilte. Er zijn heel wat geluiden te horen op de werf.
2. Toon de leerlingen een aantal afbeeldingen van de middeleeuwse werf. Hiervoor kun je de kleurplaten gebruiken uit bijlage 2.
3. Laat de leerlingen in groepjes een kort geluidstafereel bedenken. Ze schrijven op wat er gebeurt op de afbeelding en voor deze verschillende gebeurtenissen bedenken ze een geluid met de materialen die ze kunnen vinden.
4. Ze oefenen hun soundscape in en nemen die op. Daarna beluister je ze klassikaal en kunnen de andere leerlingen raden bij welke prent de soundscape hoort.

8 Steenbewerking

 Wie de natuurstenen van dicht bekijkt, ziet verschillende bewerkingsporen. Die uiten zich in lijnen, puntjes, aslijnen,... De studie van deze sporen kan veel informatie opleveren. Het bepalen van het soort gereedschap, gelinkt aan de natuursteensoort, kan leiden tot een specifieke datering. Zo laat de steenbijl scherpe lijnen na. Vanaf de 13de eeuw vertonen natuurstenen sporen van werktuigen met een getande snede, zoals het gradeerijzer. Op de bouwwerf maakte men ook gebruik van passers, troffels, tandijzers, zwaaispitsen, steenhouwershamers, vuistjes, beitels,...

Opdracht 1: Zoek de juiste materialen

1. In bijlage 10 vind je een kort opdrachtje om de gereedschappen te leren kennen.

Opdracht 2: Uitbeelden

1. Noteer op kaartjes alle werktuigen die jullie hebben gezien in het museum. Overloop de kaartjes klassikaal zodat alle leerlingen weten waarvoor elk voorwerp dient.
2. Om beurt mag er een leerling uit een team naar voren komen en een kaartje nemen. Dan mag de leerling uitbeelden hoe je het materiaal zou moet gebruiken. Het eigen team moet raden.
3. Je kan dit spelletje uitbreiden door er de beroepen van de lekenbroeders aan toe te voegen.

9 Recuperatie

 In de 17de eeuw verlieten de monniken de abdijgebouwen. De stenen van de abdij werden gebruikt om de huizen in de buurt te bouwen, maar ook voor de bouw van de nieuwe abdij op Ten Bogaerde en nog tal van andere zaken.

Opdracht 1: Droomhuis

1. Laat de kinderen even fantaseren over hun droomhuis.
2. Daarna laat je hen een collage maken van hun droomhuis. Hiervoor hebben ze tal van tijdschriften of afbeeldingen (vooral architecturale), schaar, lijm en papier nodig. Ze mogen niet zomaar een huis uitknippen. Ze moeten elementen nemen van verschillende huizen om er hun droomhuis mee te maken.

Bijlagen

1

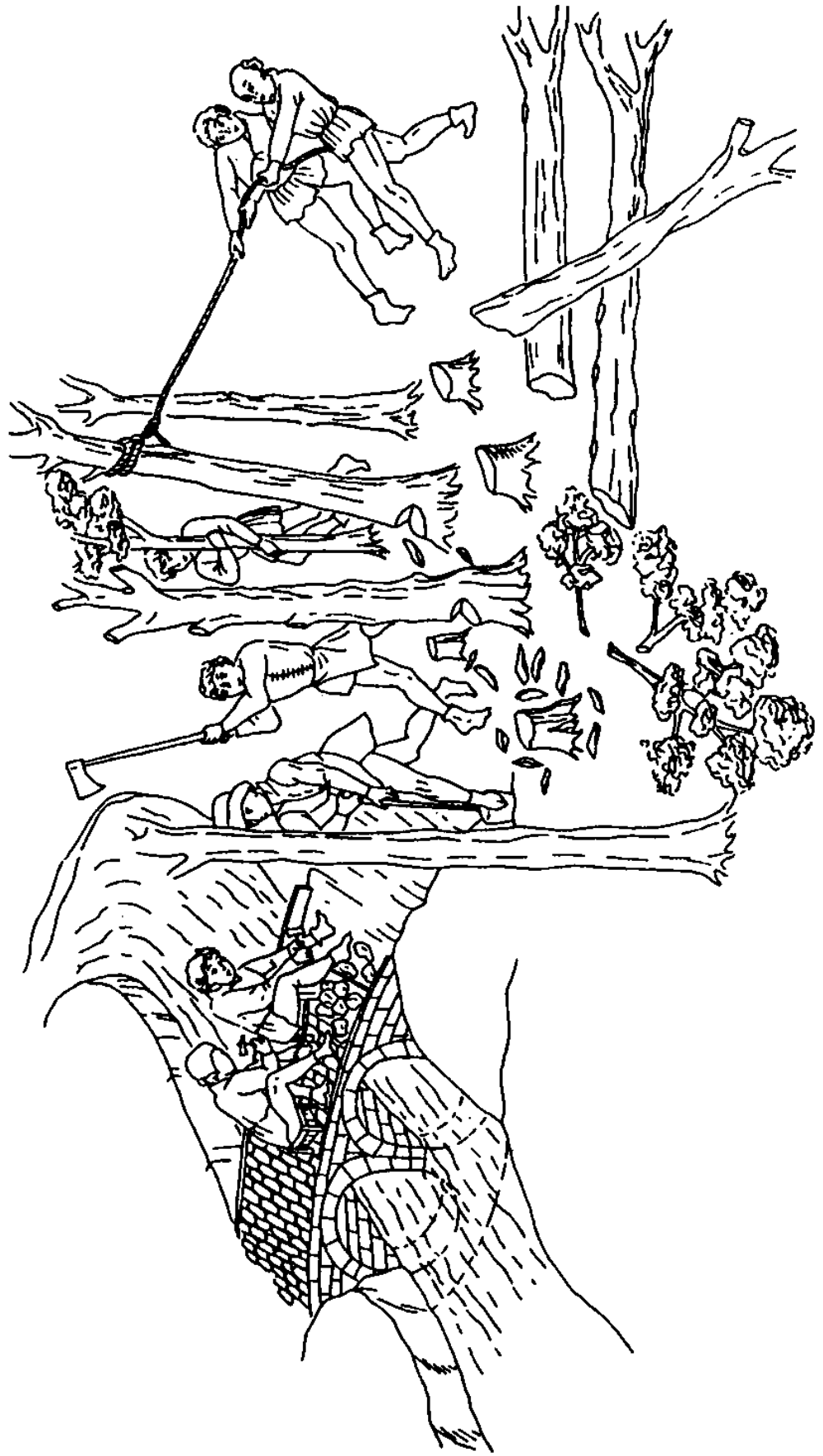
1 1 2 8

1 1 2 8

1 1 3 8

1 1 3 8

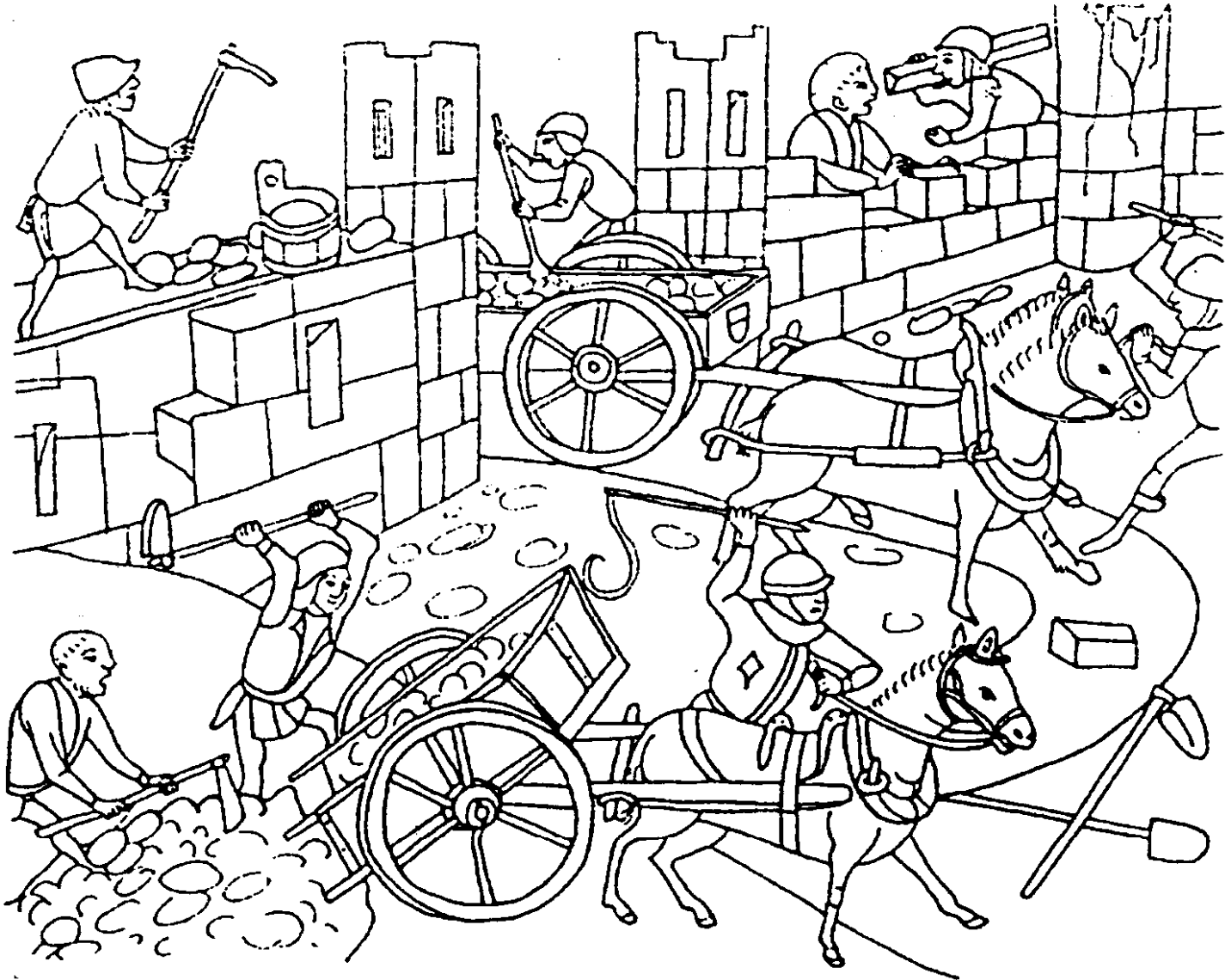

Groeve

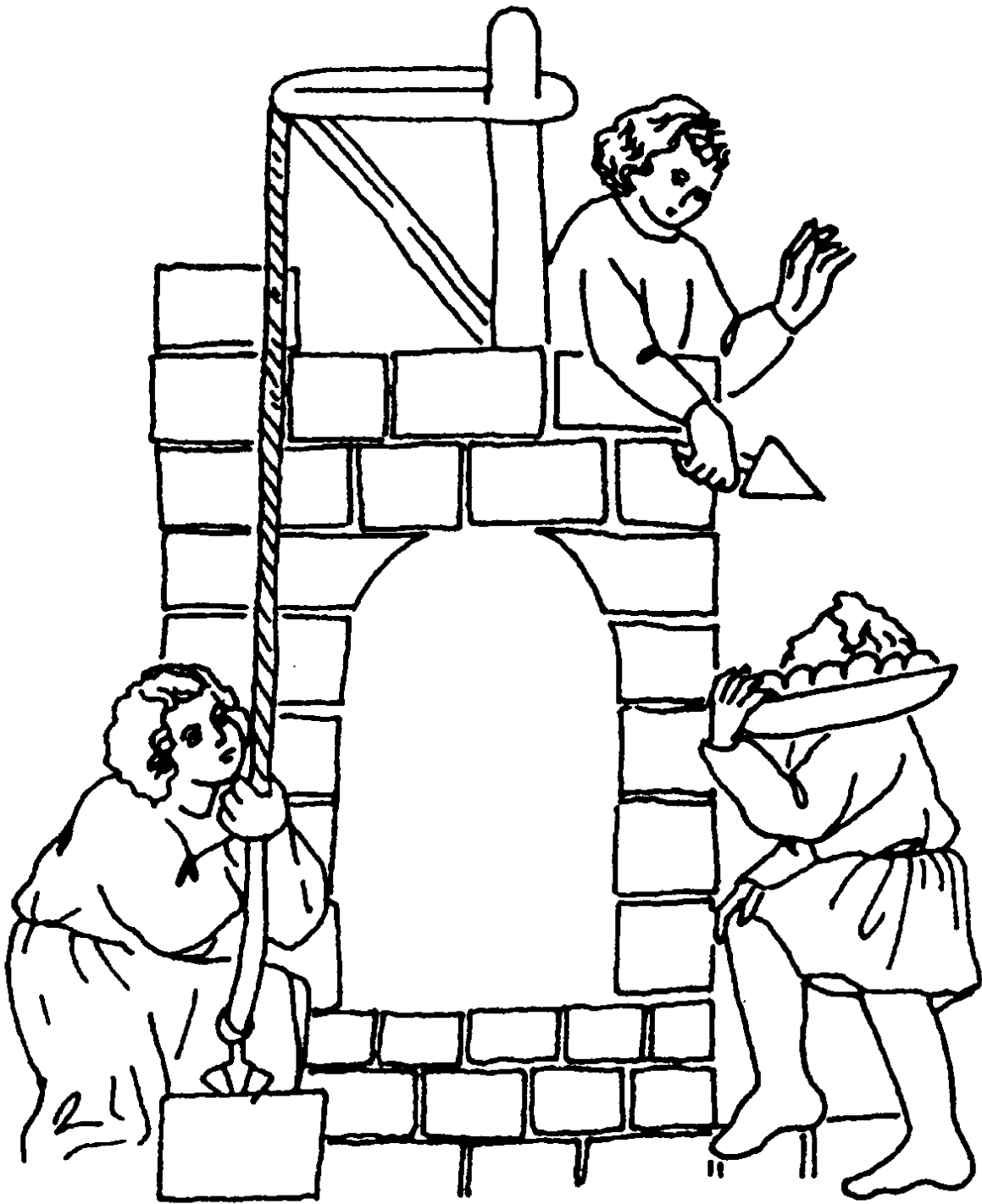

Mens en dier

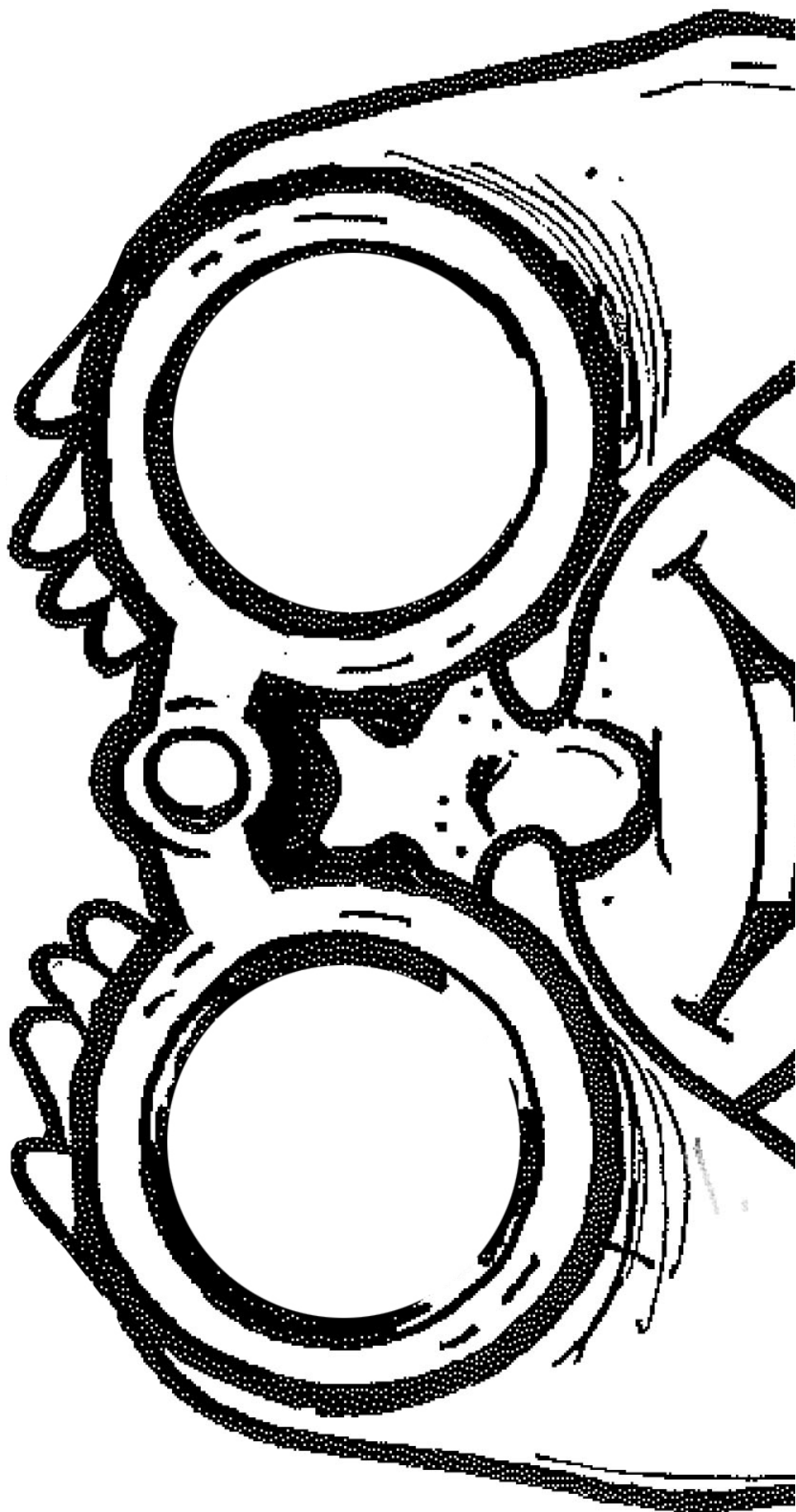

Montage

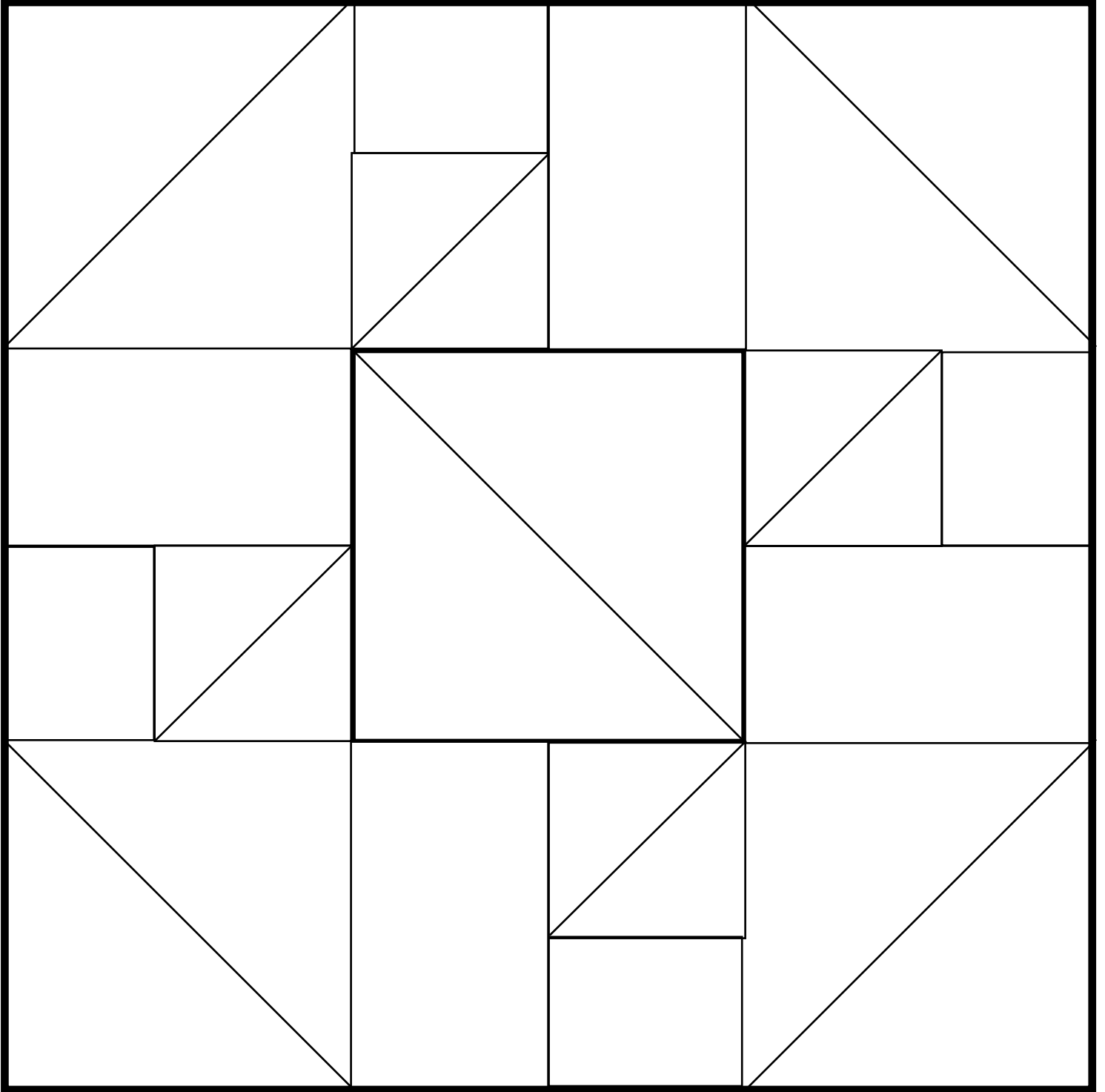

Afwerking

4

B	O	R	U	W	R	E	R	P	I	H	C	S
N	V	E	O	F	E	A	E	T	D	I	M	S
O	R	T	D	L	K	R	P	C	N	E	E	D
R	E	S	T	O	K	I	P	E	E	N	T	A
E	V	E	A	W	A	V	A	T	W	E	R	K
D	E	E	K	J	B	I	K	I	U	E	O	L
L	R	M	E	I	N	E	N	H	O	T	P	E
I	V	W	L	D	E	R	E	C	B	S	S	G
H	O	U	T	B	E	W	E	R	K	I	N	G
C	E	O	U	A	T	W	T	A	I	E	A	E
S	R	B	G	H	S	E	S	I	D	L	R	R
R	E	K	R	E	W	E	B	N	E	E	T	S
R	E	K	R	E	W	N	J	I	R	H	C	S

20 WOORDEN DOORSTREPEN

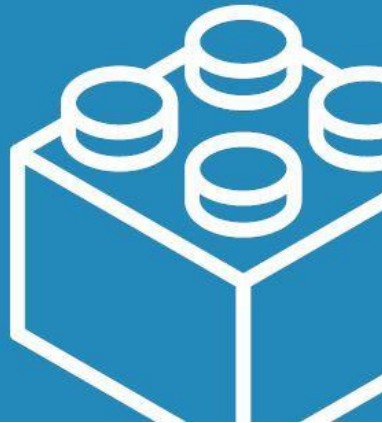
**ABDIJ - ARCHITECT - BOUWEN - BOUWMEESTER - DAKLEGGER -
HOUTBEWERKING - KAR - LEISTEEN - RIVIER - SCHILDER - SCHIP -
SCHRIJNWERKER - SMID - STEENBAKKER - STEENBEWERKER -
STEENKAPPER - TAKEL - TRANSPORT - VERVOER - WOLF**

GEDICHT

Bouwen met blokken

Ik heb een doos vol blokken
 waar ik vaak mee speel
 ik bouw er leuke dingen van
 bijvoorbeeld een kasteel
 zodra ik 's morgens wakker word
 ga ik aan het werk
 en bouw een mooie boerderij
 een huisje of een kerk
 en soms bouw ik een toren
 maar is die bijna klaar
 dan stort hij als ik even stoot
 in één keer in elkaar!

door Marianne Busser

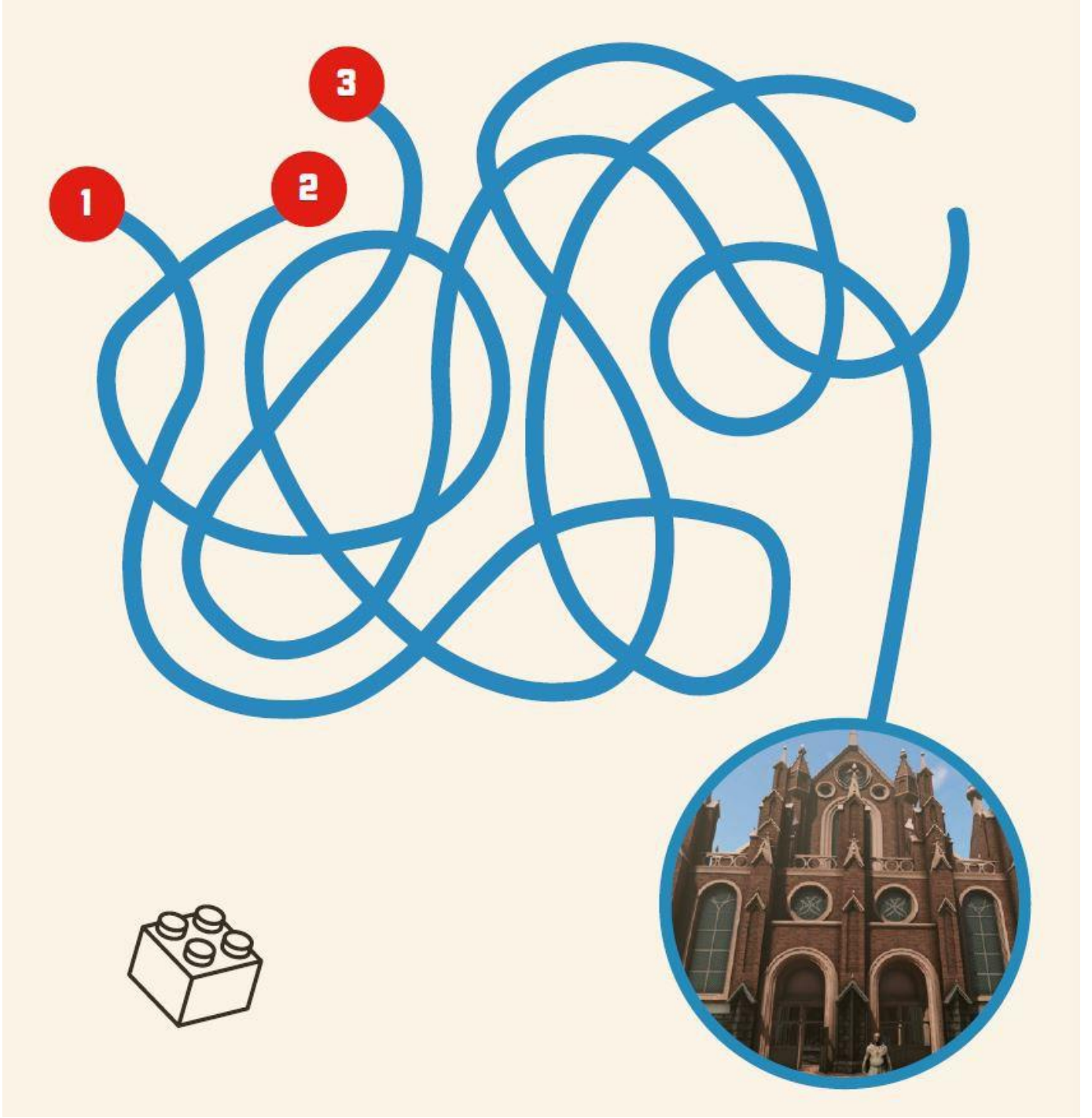

een eigen idee

wat is een eigen idee
 ik heb helemaal geen eigen idee
 mijn hoofd is   geen eigen idee
 leeg   **wie helpt mij**
 leeg   aan een eigen idee
 leeg   meneer op de radio
    heeft u
    misschien
    een eigen idee
    maar nee
    en de man op tv
    hij schudt van nee
ojee, ojee
    geen eigen idee
 NI ZIT IK ER MEE
 wie heeft dat bedacht
 D I T
eigen idee
    weg ermee

maur hé
 hier staat
MIJN EIGEN IDEE
 OK?

S
 A
 LUT
 M
 O N
 D E
 DONT
 JE SUIS
 LA LAN
 GUE É
 LOQUEN
 TE QUESA
 BOUCHE
 O PARIS
 TIRE ET TIRERA
 T O U   JOURS
 AUX   A L
 L E M   A N D S

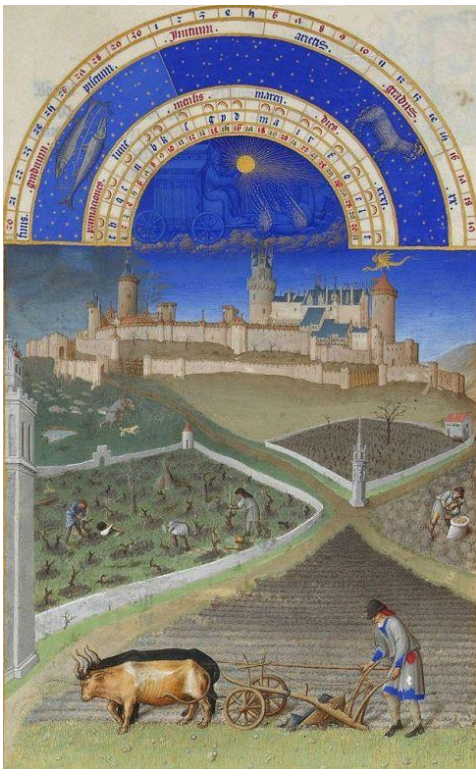

januari

februari

maart

april

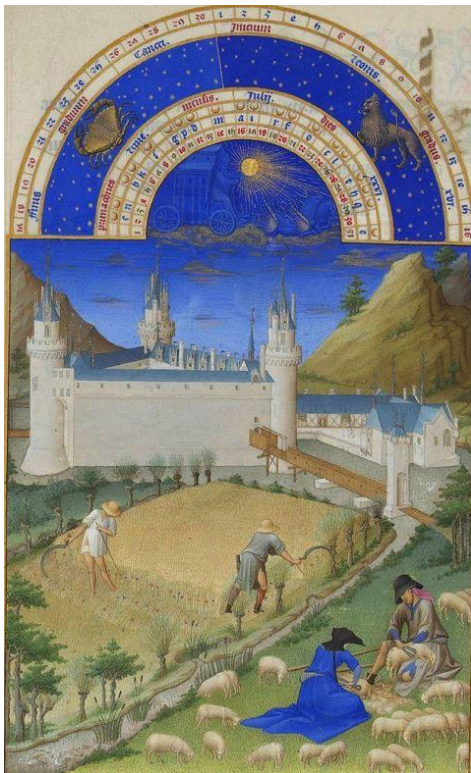

mei

juni

juli

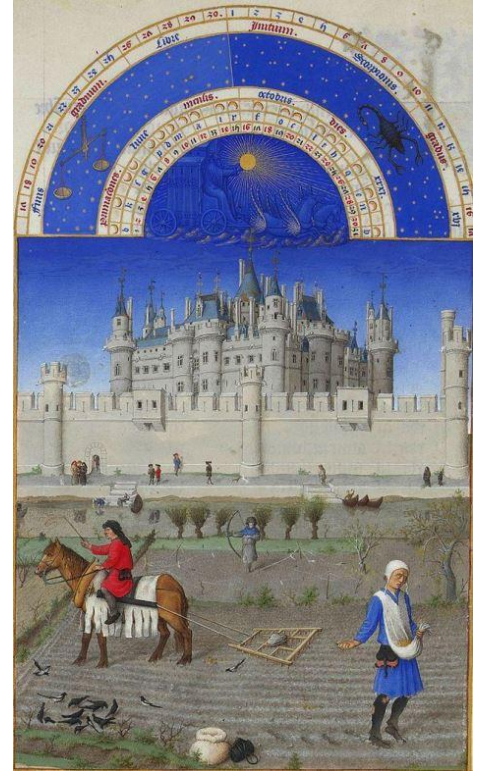

augustus

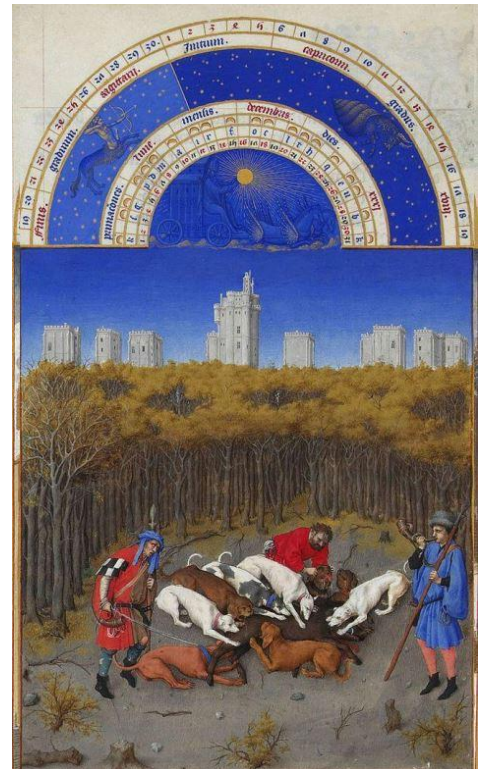
september

oktober

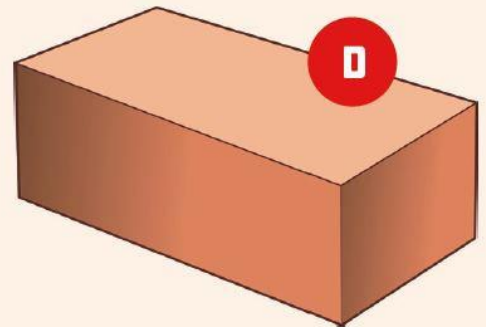
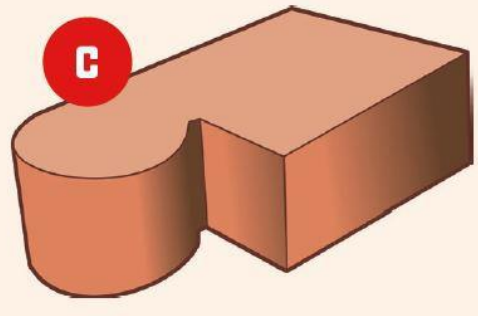
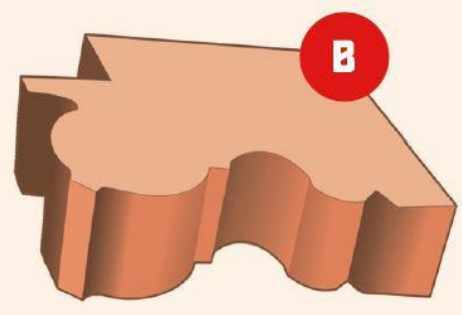
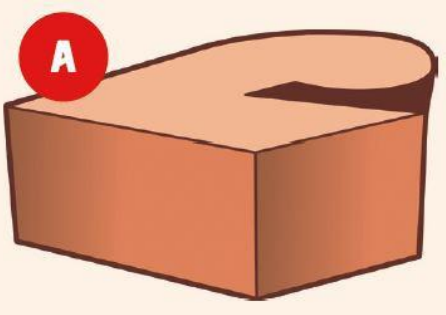
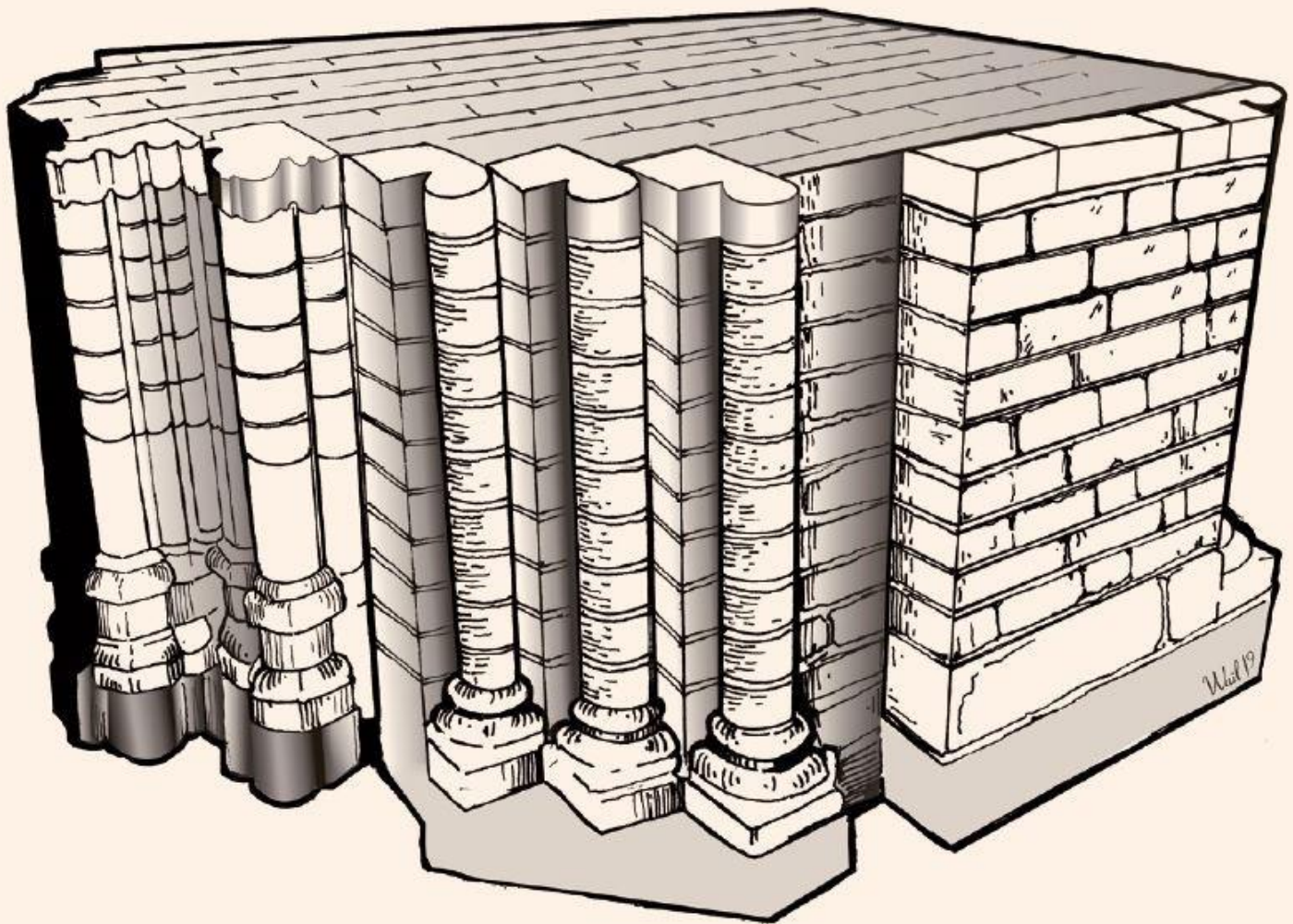

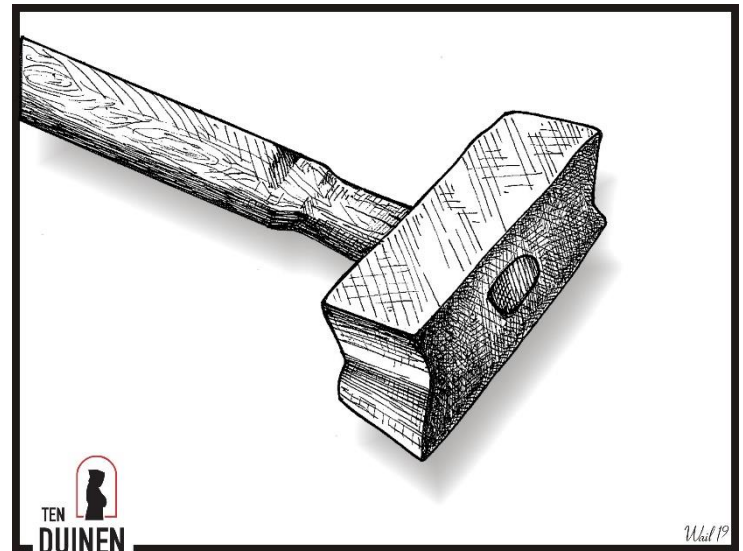
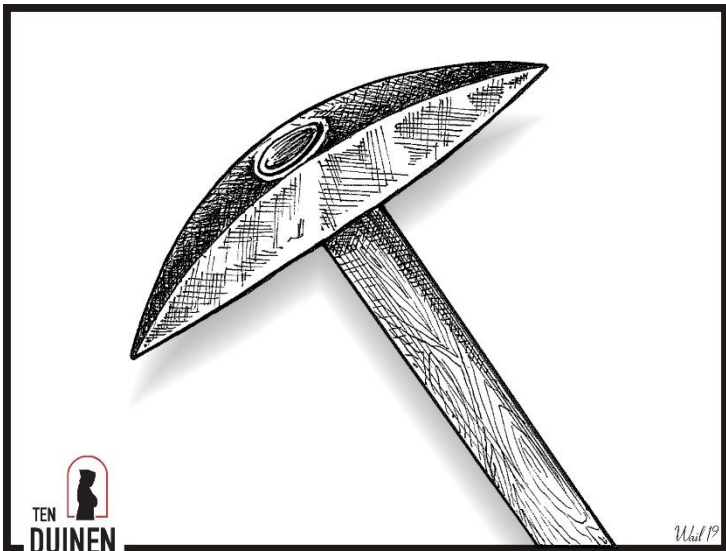
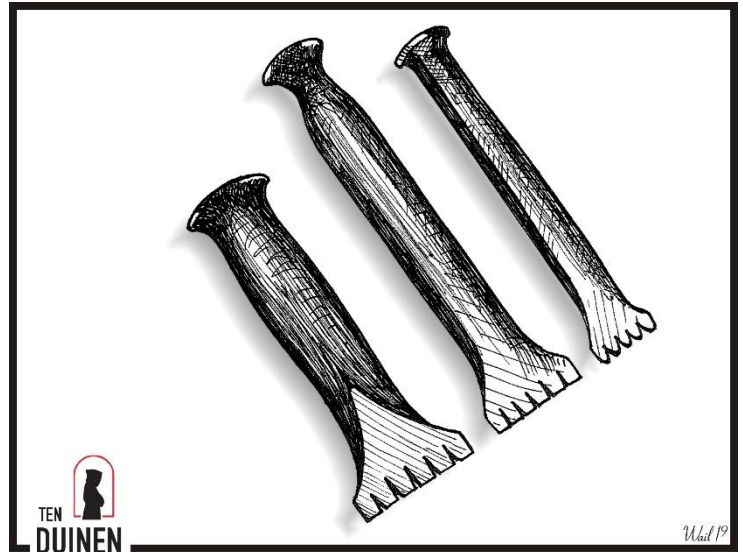
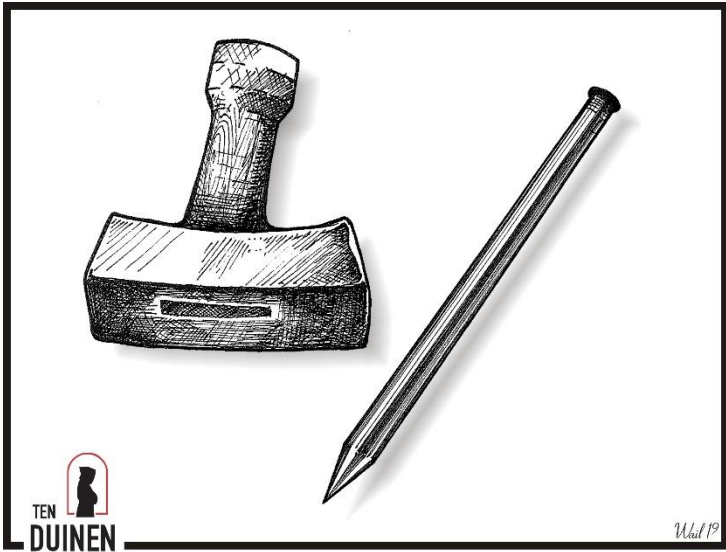
november

december

- A. Zwaaispits of pikhamer
- B. Gradeerijzer
- C. Vuist en puntbeitel
- D. Voorhamer